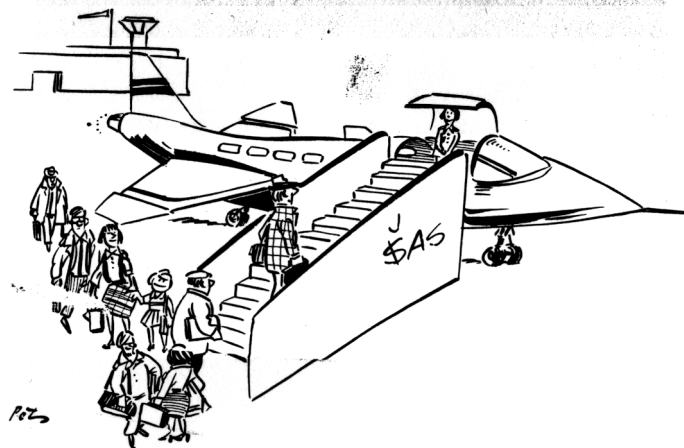

Redaktör Marie Feuk
Telefon 08-796 66 16
E-post
marie.feuk@nyteknik.se

Det är visst möjligt att ställa om försvarsindustrin till civil produktion. Nu är det dags att slå hål på myterna, skriver amerikanen Jonathan Feldman, som forskar vid Centrum för innovations- och entreprenörskap vid Linköping universitet.

Myt att Jas inte kan bli civilt

Jonathan
Feldman

FÖRSVARSDINDUSTRIEN HAR de senaste åren talat om minskningar utan motstycke i militärbudgeten. Detta samtidigt som många oroar sig över att Ericsson och Astra stänger fabriker och flyttar utomlands.

I motsats till dessa företag är stora försvarsindustrier starkt förankrade i svensk ekonomi. Minskningar i försvarsbudgeten hotar att urholka det industripolitiska systemet som hjälpt till att bygga upp värdefulla industrier och bidragit till spin-off effekter.

I höst kommer försvars- och näringsdepartementen att presentera hur de ställer sig till försvarsindustrins omstrukturering.

Enligt Charles Edquist, forskare på Linköpings universitet finns det inte någon regerings policy. En sådan behövs för att höja takten på utvecklandet av nya civila produkter inom försvarsindustrin.

Innan detta kan ske måste vi dock slå hål på ett antal myter.

Myt 1: Försvarsindustrier kan inte ställa om sin produktion från militär till civil.

Olika studier om Saab, som jag och François Texier vid Linköpings universitet gjort, visar på motsatsen.

Vissa hävdar att Saab tjänade en massa pengar på civilplan men fann det mer lönsamt att tillverka militära system, det vill säga att de inte misslyckades. Även om Saab skulle ha misslyckats har Grumman i USA utvecklat det civila, lönsamma affärsjetplanet Gulfstream. Vi måste undersöka faktorerna som förutsätter eller hindrar omställning av industrin.

Myt 2: regeringen behöver inte en speciell industripolitik för försvarsindustrier. En nyckel till framgång är ekonomisk hjälp. Vissa maktbärare är emot omställning, andra förespråkar en politik som skapar ett bra företagsklimat och regional utveckling utan att ge direkt ekonomiskt stöd åt försvarsindustrier. För storskaliga omställningsprojekt som civila plan och satelliter är det nödvändigt att staten bidrar.

Bland framgångarna hittar man rymd och telekommunikation som skräddarsytt för speciella behov för den sektor det rör sig om. Utökade civila stödåtgärder kan hjälpa försvarsindustrier att ställa om till

produktion inom sina kompetensområden. Enligt Hans Westling, vd för Promandat, skulle stora civila beställningar om de var konkurrenskraftiga kunna fungera som en sporre för regler inom exempelvis EU.

Myt 3: Små och medelstora företag är den framtida räddningen för Sverige. Dessa kan hjälpa Sverige att växa, men min senaste forskning med Magnus Klofsten visar dock att de kan vara lika byråkratiska och ha lika dåligt ledarskap som stora företag. Till och med teknikparker som är kuvöser för små företag behöver ofta större företag som livlina.

Hur kan omställning och teknisk kompetens i stora försvarsindustrier användas för att få sektorn av småföretag att växa?

Myt 4: Det finns inte någon myndighet som stödjer militär omställning. Saab och Celsius har startat nya projekt som ska utveckla civila produkter. I Blekinge har LO-distriktet visat intresse för att hitta projekt för civil produktion på Karlskronavarvet. Den verkliga utmaningen är att länka samman dessa ansträngningar med program som utmanar en politik som är baserad på tillväxthotande myter.